

Griekse en Latijnse taal en cultuurles: vakspecifieke toelichting en tips

Op basis van de eindtermen LTC/GTC benaderen wij de klassieke teksten in samenhang met de cultuur waaruit zij voortkomen. In deze geïntegreerde benadering zijn vijf invalshoeken of perspectieven te onderscheiden:

1. Reflectie op de taal
2. Reflectie op de tekst
3. Reflectie op de cultuur-historische context
4. Reflectie op de relatie met latere tijden en onze wereld (receptie)
5. Reflectie op de betekenis voor de leerling (actualisatie)

Vanuit het eerste perspectief (reflectie op de taal) wordt een tekst meestal vertalend gelezen of wordt een originele tekst met een (literaire) vertaling vergeleken. Bij het vertalend lezen komt de leerling tot begrip van de tekst op zinsniveau, met aandacht voor morfologie en syntaxis. In het tweede perspectief gaat het om begrip van de opbouw van de tekst, stijlfiguren, argumentatie, retorische trucs, de inhoud van een brief, het handelingsverloop in een tragedie, narratologie, karakterschildering, kenmerken van het genre, enzovoort. Het derde perspectief leert de leerling de tekst te *interpreteren*. Hij begrijpt wat de tekst (de *auteurstekst*) voor de Griekse of Romeinse lezer betekende. Dit wordt wel aangeduid met het begrip *meaning*. Vanuit het vierde perspectief leert de leerling de tekst en/of de cultuur te zien in relatie tot de latere tijd. Vanuit het vijfde perspectief tenslotte *evalueert* de leerling de tekst. Welke opvattingen en waarden waardeert hij positief, welke niet? Met wie kan hij zich identificeren? Hoe beargumenteert hij zijn visie op de tekst, die in dit geval dus een *lezerstekst* is? Door *evalueren* krijgt de tekst betekenis voor de leerling. Dit wordt wel *significance* genoemd.³

Motivatie en Bildung

De Verkenningscommissie Klassieke Talen heeft in haar eindrapport *Het geheim van de blauwe broer* o.a. aan de orde gesteld dat de motivatie van leerlingen voor de klassieke talen problematisch was. Ook wordt benadrukt dat het realiseren van de vormingsdoelen (Bildung) op veel scholen onvoldoende lukt. Werken met een 'hele taak eerst' biedt kansen op beide terreinen. Wanneer een hele taak is geformuleerd en deze aan het begin van een les of lessenserie wordt gepresenteerd, weet niet alleen de docent, maar ook de leerling waartoe het (langdurige) vertalend lezen moet leiden. Kennis van dit doel geeft betekenis aan de inspannende bezigheid. Het formu-

³ Deze alinea is een bewerking van een alinea uit het artikel van Chrisbert van Mourik en mij over actualiseren in het didactisch nummer van Lampas 2015.

leren van een hele taak kan ook integratie van taal en cultuur bevorderen. Een hele taak bevat vaak meer dan één perspectief.

Op zoek naar hele taken en hulp op maat

In lesmethodes is een overvloed aan hele taken beschikbaar in de vorm van de te lezen teksten. Om de tekst te kunnen lezen en begrijpen is het – in de onderbouw – immers noodzakelijk de nieuwe grammaticale of syntactische kennis te leren. Daarnaast draagt ook de culturele context in het hoofdstuk meestal bij aan het beter begrijpen van de inhoud van de tekst. Een nadeel is echter dat dit vooral hele taken zijn vanuit het talige perspectief. Lesmethodes bieden wel aanknopingspunten voor de perspectieven tekstreflectie en cultuurreflectie, maar vaak moet de docent de hele taak toch zelf bedenken. Aan receptie wordt wisselend aandacht besteed, actualisatie komt slechts zelden aan bod. Ook in de bovenbouw blijft dit het geval als de lectuurfase is bereikt. De methode biedt wel handvatten voor het organiseren van hulp op maat in de vorm van opdrachten gericht op tekstreflectie (vooral op het niveau van de zin of enkele zinnen) en op taalreflectie (in de vorm van grammatica overzichten, woordenlijsten en vertaalhulp). Daarnaast worden steeds vaker filmpjes (bijvoorbeeld in Educreations of op YouTube) als hulpmiddelen ingezet, omdat de leerlingen daarmee op elk moment en naar behoefte hulp kunnen zoeken (gepersonaliseerd leren).

Lesmateriaal in Lampas en online

Voorbeelden van opdrachten die vrij eenvoudig zijn om te bouwen tot hele taken vanuit de perspectieven tekstreflectie, cultuurreflectie en actualisatie zijn bijvoorbeeld te vinden in de didactische nummers van Lampas 2015 en 2011.

Ook via de website van de VCN (www.vcnonline.nl) zijn allerlei nuttige sites met lesmateriaal te bereiken. Onder 'Publicaties' zijn de sites van het VCN-bulletin en Lampas te vinden, maar ook het project Klassieken cum Laude van de Stichting Het Zelfstandig Gymnasium (SHZG). Op initiatief van de Stichting is verrijkingsmateriaal speciaal voor gymnasiasten ontwikkeld. Hieraan kunnen hele taken worden ontleend. Bovendien staat onder Publicaties lesmateriaal over Antieke Geneeskunde (onder de vlag van de VCN ontworpen) met allerlei aanknopingspunten om een relatie te leggen met onze tijd. Via 'Links' wordt onder het kopje 'Lesmateriaal' verwezen naar o.a. Quamlibet (van het Vaknetwerk van de VU), Grex en de Vaklokalen.